

СОФИЙСКИТЕ ФИЛХАРМОНИЦИ

„Фрагментите“ на Константин Илиев бяха голямото участие от тагодишното участие на софийските филхармоници в XI мартенски музикални дни. Всяко повторение на тази пиеса все по-определено заявява правата и основанията ѝ да бъде възприемана като явление, надрасло обикновените експеримент в една малко позната на българската публика посока в развитието на съвременната музика. Без да дотяга с уможивителна предпазливост в структурно-композиционните похвати на изложението (беда трудно и рядко преодолима в избора на композиционна професионален път), творбата още при първите слушания налага усещането за логика, за обмислен подбор на средства и похвати и особено за съответствието помежду им. Имам предвид например съотношението между „хаотичната“ сонорна среда (със завидна изобретателност в тембровите ефекти!) и четливо обособените интервали и метроритмични построения, апликирани върху ѝ. Имам предвид и обновелното, свежестта, която внася Интерлюдията в цялостния релеф на музикалната форма и която без да противоречи на импровизационния дух на Фрагментите, изиграва ролята на контрастен елемент в строите „класически“ структури. Като поглед към националния ни музикален фолклор (творчество и изпълнителство), произходещ от убедителна и професионално защитена концепция за изразяването му със

средствата на съвременната композиционна техника, „Фрагменти“ на Константин Илиев носят сериозните достойнства на произведение — път, посока в българското музикално творчество. Достойнства, впрочем превъзходно доказани от софийските филхармоници в последния им концерт от 5. т. м.

Противоречиви мисли събуди изсвирената непосредствено преди „Фрагментите“ нова пиеса на Иван Спасов „Съборна-дсвирване“. Разбира се, едно единствено слушане, без познаване на партитурата и при липсата на системни познания и навики за възприемане и тълкуване на музика с подобен тип композиторски контрол (в крайна сметка близък до алеаториката) — дава основание повече за догадки, отколкото за оценки. Струва ми се, че интересният замисъл на Спасов — да пробуди съзвездията амбиции на двайсет и двама души, насочващи ги „от разстояние“ в един фолклорно-асоциативен поток — не е успял да отлеви една хомогенна и съвременна динамично развиваща се форма. По-конкретно: заключителното съсредоточаване на звуковия материал в една плътна, категорично заявена и неколккратно повторена тема (в медните инструменти) стои извън чужда, натрапена в цялостния ход на движението, на който дотогава са прищипани ситно раздробените и живописно разнородни интонационни и метроритмични елементи. И още: липсвайки „разназа“ от инвентаря на соло-

вото музициране и залагайки повече на груповия импулс на свирачите, Спасов е направил фактурата малко еднообразна и уморителна, дори и при краткото времетраене на пиесата. Всичко това засяга конкретния повод, като същевременно високо трябва да бъде ценено трайното упорство на този музикант да изпробва себе си и възможностите си в различно дръзки предзнаменствания към установените пътища на музикалното развитие у нас и другаде.

На Мартенските музикални дни неведнъж може да бъде почувствувано огромното влияние на личността Константин Илиев над музикантите от Софийската филхармония. Например в построяването на програмата „стратегия“ на двата последователни концерта съвременна музика. Първият — на трудния принцип „обединяване на сходни погледи към един и същ обект“ — Барток и Кюркчийски спрямо фолклора, Вторият — с банно чактане, подготвяне на публиката да възприема пиеси все по-усложняващи се като намерение, средства и език... (Какво ли щяха да свирят, ако имаха и трети концерт...) Отново неговото влияние пролича и в цялостния тонус на концертите. И двете вечери софийските филхармоници свираха необикновено въодушежено, „стривно“, в една неспирна „почти екалантина“, за демонстриране на професионално благосъстояние и възход. Обиградо до сигурност и блесък, действително редки за доско-

рошното им всекидневие, музикантите от представителния оркестър убедено носеха динамичния „печат“ на своя водач — в шестметните скорости на темпата („Чудният мандарин“ и особено „Младешката танцова сюита“ на Парашкев Хаджиев), в амплитудата на силните динамични (от форте нагоре), в енергично подхвърляната наситеност на музикалната мисъл. Своеобразен контрапункт на властното диригентско присъствие в концертите създадоха двамата солисти: Георги Вадев (в концерта от Барток), чиято стремителност на виртуозния полет съвсем не изключи лекотата и мъдрото равновесие на своето артистично съчувствие; Боля Лечев (в концерта от Големинов) — събран и съредоточен в изваята си, дарил наелектризираната публика с не един миг спокойна размисъл и съзерцание.

Концертите на софийските филхармоници дадоха още едно основание да бъде отбелязана заслугата на русенци, които със своите традиционни мартенски дни от години вече наглед безшумно, но систематично култивират в българската публика тон на уважение и търпимост към експеримента в съвременното музикално творчество и изпълнителско изкуство, запазвайки ненакърен интереса и разбирателността си на най-доброто в предшествуващата го традиция.